

## Як змінюється матеріальне становище населення: суб'єктивна самооцінка опитаних

За даними останніх опитувань, споживацькі настрої в Україні почали суттєво погіршуватися. Вже в червні 2006 р. індекс споживацьких настроїв був нижчим за попередні показники. Зазначимо, що погіршення настроїв відбулося переважно внаслідок погіршення економічних очікувань громадян. Таке погіршення економічних очікувань громадян, попри прискорення економічного зростання у II кварталі 2006 р., вочевидь, спричинено поглибленням довготривалої політичної кризи в країні, невизначеною ситуацією навколо творення нової коаліції тощо.

За даними проведених досліджень (моніторинг УІСД/ЦСМ за участі відділу моніторингу соціально-економічних трансформацій ІЕП НАНУ), переважна більшість респондентів негативно оцінює зміни, що відбувалися влітку в економічній сфері країни, через що песимістично оцінювали свої власні економічні перспективи.

**Таблиця 27**

**Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Чи змінилося останнім часом (за останні два-три місяці) соціально-економічна ситуація в країні?“, %**

	Січень 2006	Квітень 2006	Вересень 2006
Стала кращою	8	6	5
Така ж	43	56	51
Стала гіршою	49	37	44

Також на цей час у більшості населення почала вироблятися нейтральна оцінка свого матеріального становища, через що домінувала оцінка “без змін”. Натомість частка тих, чий стан погіршився, утричі перевищує число тих, хто відчув які-небудь позитивні зміни. Також більшість населення не очікує, що в найближчі півроку можливі які-небудь позитивні зміни, і частка “песимістів” удвічі перевищує частку тих, хто розраховує на поліпшення в піврічній перспективі.

**Таблиця 28**

**Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Як змінилося життя Вашої родини в поточному місяці (за останні 30 днів) порівняно з попереднім місяцем?“, %**

	Січень 2006	Квітень 2006	Вересень 2006
Істотних змін не відбулося	69	72	64
Добробут зменшився	23	21	29
Добробут зріс	8	7	7

**Таблиця 29**

**Розподіл відповідей респондентів на питання: „Оцініть, будь ласка, як зміниться життя Вашої родини (Ваше особисто) через півроку?“, %**

	Січень 2006	Квітень 2006	Вересень 2006
Добробут зросте	13	14	12
Суттєвих змін не відбудеться	63	63	59
Добробут зменшиться	22	20	29
Не дали відповіді	2	3	—

Отримані дані вказують на те, що навіть після виборів, завершення яких знизило політичні ризики в економіці, переважна більшість населення не бачить передумов для позитивних очікувань і вважає, що зростання доходів буде меншим, ніж інфляційні очікування. У вересні ж негативні очікування ще більше посилилися.

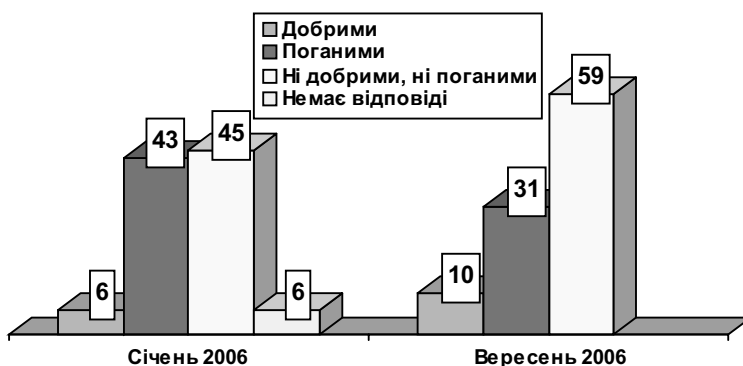
**Таблиця 30**

**Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Як Ви вважаєте (очікуєте), протягом наступних одного-двох місяців доходи Вашої родини будуть зростати швидше, ніж ціни, приблизно тими ж темпами, що і ціни, або повільніше?“, %**

	Січень 2006	Квітень 2006	Вересень 2006
Доходи будуть зростати повільніше, ніж ціни	71	74	76
Доходи та ціни будуть зростати однаковими темпами	25	22	20
Доходи будуть зростати швидше, ніж ціни	4	3	4

Зрозуміло, що сума відповідей респондентів щодо того, що відбудеться в економіці через декілька місяців або півроку, мало стосується економічного прогнозування. Запитуючи людей про майбутнє, ми одержуємо тільки картину їхніх сьогоднішніх настроїв, очікувань, орієнтацій, і саме це й важливо, щоб уявити собі, як ці люди можуть і збираються діяти (споживати, зберігати, нагромаджувати тощо).

Загальна оцінка того, якими респондентам бачаться наступні місяці для економіки країни, залишається доволі песимістичною, хоча, якщо порівнювати її з настроями, які панували в січні цього року, необхідно відзначити наявність певного прогресу.



**Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Як Ви вважаєте, наступні один-два місяці для економіки країни будуть добрими, поганими чи якимись ще?“, %**